

**STUDIA PODYPLOMOWE:**

***Nauczanie języka polskiego w szkole podstawowej i gimnazjum***

Program zajęć:

**ELEMENTY TEORII DZIEŁA LITERACKIEGO**

(20 godzin)

**1. Nauka o literaturze i jej działy. Dziedziny poetyki. Organizacja zajęć, literatura przedmiotu.**

**2. Wybrane zagadnienia z dziedziny stylistyki. Organizacja warstwy brzmieniowej tekstu (pojęcia: akcentu, intonacji, onomatopei, aliteracji).**

Opracowania:

E. Miodońska-Brookes, A. Kulawik, M. Tatar, *Zarys poetyki*, Warszawa 1980, cz. II: Stylistyka, stąd: rozdz. I (Stylistyczna organizacja warstwy brzmieniowej tekstu).

**3. Wybrane zagadnienia z dziedziny stylistyki. Organizacja warstwy znaczeniowej tekstu (pojęcia: metafory, porównania, epitety).**

Opracowania:

E. Miodońska-Brookes, A. Kulawik, M. Tatar, *Zarys poetyki*, Warszawa 1980, cz. II: Stylistyka, stąd: rozdz. III (Stylistyczna organizacja warstwy znaczeniowej tekstu) punkt 7 - tropy stylistyczne.

**4. Podstawowe zagadnienia wersyfikacji:**

- rytmika w wierszu
- wers i jego budowa
- rym, jego postacie i funkcje
- strofy i ich rodzaje

Opracowania:

- M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, *Zarys teorii literatury*, wyd. 6, Warszawa 1991, rozdz. IV (Organizacja brzmieniowa wypowiedzi literackiej. Elementy polskiej wersyfikacji.), punkt 3 - rymy i punkt 4 - strofy.
- B. Chrzastowska, S. Wysłouch, *Poetyka stosowana*, wyd. 2, Warszawa 1987, rozdz. IV (Wybrane zagadnienia wersyfikacji), punkt 2 - o podstawach rytmiki w wierszu i punkt 4 - ważne miejsca w wersie - średniówka i klauzula.
- *Słownik terminów literackich* pod red. J. Sławińskiego, Wrocław 1988. Stąd odpowiednio hasła: wers, strofa, rym, rytm.

**5. Podstawowe pojęcia z zakresu liryki, ich znaczenie i funkcje:**

- kreacje podmiotu lirycznego (mówiącego)  
i związane z nimi odmiany liryki
- sytuacja liryczna i jej rola w utworze
- problem fikcji w utworze lirycznym

Opracowania:

- Chrzastowska, S. Wysłouch, *Poetyka stosowana*, wyd. 2, Warszawa 1987, rozdz. V (Liryka), s. 251 - 310.
- M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, *Zarys teorii literatury*, wyd. 6, Warszawa 1991, rozdz. VII (Liryka), punkty: 1, 2, 3.

## 6. Kolokwium sprawdzające.

- 7-8. Epika -podstawowe elementy utworu epickiego: - narrator (opowiadający) a autor;  
- bohater (postać); fabuła; motywy;  
- zdarzenie, ciągi zdarzeń (akcja);  
- przestrzeń i czas.

Opracowania:

- M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, *Zarys teorii literatury*, wyd. 6, Warszawa 1991, cz. I, rozdz. 2 (stąd: *Świat przedstawiony utworu literackiego* - s. 40-47; *Fikcyjny charakter świata przedstawionego w utworze literackim* - s. 55-58) oraz cz. VIII, rozdz. 1: *Narrator, bohater, fabuła* - s. 319-334.
- E. Miodońska-Brookes, A. Kulawik, M. Tatar, *Zarys poetyki*, Warszawa 1980, *Uwagi wstępne* - rozdz. 3: *Podstawowe kategorie kompozycji* - s. 31-52.
- J. Sławiński, *Przestrzeń w literaturze. Elementarne ustalenia i wstępne oczywistości w: Przestrzeń i literatura* (praca zbior. pod red. M. Głowińskiego i A. Okopień-Sławińskiej), Wrocław 1978, s. 9-22.

## 9. Podstawowe formy językowo-stylistyczne utworu epickiego:

- narracja i jej typy (narracja 1-osobowa i 3-osobowa;  
opowiadanie „właściwe”, unaoczniające i informacyjne;  
opis osób, tła zdarzeń, sytuacji);
- wypowiedzi bohaterów (monologi i dialogi;  
przytoczenia dramatyczne, narracyjne, narracyjno-dramatyczne).

Opracowania:

- M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, *Zarys teorii literatury*, wyd. 6, Warszawa 1991, cz. VIII, rozdz. 2: *Epickie formy językowo-stylistyczne* - s. 334-355.
- E. Miodońska-Brookes, A. Kulawik, M. Tatar, *Zarys poetyki*, Warszawa 1980, cz. II, rozdz. 2: *Epickie formy wypowiedzi* - s. 130-145.
- W. Kayser, *Narrator w powieści*. „Twórczość” 1959 nr 5, s. 101-113.
- F. Stanzel, *Sytuacja narracyjna i epicki czas przeszły*, „Pamiętnik Literacki” 1970 z. 4, s. 219-232.

## 10. Wybrane gatunki epickie:

- nowela a opowiadanie;
- typy powieści (podróżniczoprzygodowa; obyczajowa; fantastyczna, fantastyczno-naukowa);
- bajka i baśń (ludowa i literacka).

## Pojęcie kompozycji utworu literackiego.

Opracowania:

- M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, *Zarys teorii literatury*, wyd. 6, Warszawa 1991, cz. VIII, rozdz. 3: *Ważniejsze gatunki epickie* - s. 355-379 oraz cz. V: *Problemy kompozycji* - s. 230-249.
- E. Miodońska-Brookes, A. Kulawik, M. Tatara, *Zarys poetyki*, Warszawa 1980, cz. II, rozdz. 3: *Ważniejsze gatunki epickie* - od s. 150 (rodzaje bajek) do s. 168 oraz *Uwagi wstępne* - rozdz. 2: *Pojęcie kompozycji* - s. 21-31.

Podstawowa bibliografia:

1. M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, *Zarys teorii literatury*, Warszawa 1991.
2. E. Miodońska-Brookes, A. Kulawik, M. Tatara, *Zarys poetyki*, Warszawa 1980.
3. B. Chrzastowska, S. Wysłouch, *Poetyka stosowana*, Warszawa 1987.
4. A. Kulawik, *Poetyka. Wstęp do teorii dzieła literackiego*, Warszawa 1990.
5. M. Dłuska, *Prozodia języka polskiego*, Warszawa 1976.
6. *Stylistyka polska. Wybór tekstów*, Warszawa 1973.